

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ОФІС РЕФОРМ
ПРИ МІНРЕГІОНІ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРОЕКТ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

ФІНАНСОВА СПРОМОЖНІСТЬ БЮДЖЕТІВ ПЕРСПЕКТИВНИХ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

ПОРЯДОК РОЗРАХУНКУ

За підтримки Програми для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку «U-LEAD з Європою»

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
БУДІВНИЦТВА
ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА
УКРАЇНИ

SKLInternational

За підтримки Шведсько-українського
проєкту «Підтримка децентралізації
в Україні»

Матеріали розроблені та підготовлені експертами Групи фінансового моніторингу Центрального офісу реформ при Мінрегіоні (за підтримки Програми «U-LEAD з Європою» та проекту SKL International):

- Яніною Казюк, координатором з фінансової децентралізації, доктором наук з державного управління;
- Світланою Демиденко, експертом з фінансового моніторингу, магістром з державної служби;
- Віктором Венцелем, експертом з фінансового моніторингу, кандидатом економічних наук;
- Ігорем Герасимчуком, експертом з фінансового моніторингу.

Автори сподіваються, що дані матеріали допоможуть місцевим радам забезпечити якісне формування нових фінансово спроможних об'єднаних територіальних громад, здатних забезпечувати надання громадянам усіх публічних послуг в повному обсязі.

Ця публікація була підготовлена за підтримки Європейського Союзу та його держав-членів Данії, Естонії, Німеччини, Польщі та Швеції. Зміст цієї публікації є виключною відповідальністю її авторів та не може жодним чином сприйматися як такий, що відображає погляди Програми «U-LEAD з Європою», Шведсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні», Європейського Союзу та його держав-членів Данії, Естонії, Німеччини, Польщі та Швеції.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА

I. ОСОБЛИВОСТІ ТА ПОРЯДОК РОЗРАХУНКУ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПЕРСПЕКТИВНИХ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

II. РОЗРАХУНОК ДОХОДІВ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

2.1 РОЗРАХУНОК ВЛАСНИХ ДОХОДІВ

2.2 РОЗРАХУНОК БАЗОВОЇ/РЕВЕРСНОЇ ДОТАЦІЇ

2.3 РОЗРАХУНОК ДОДАТКОВОЇ ДОТАЦІЇ НА ЗДІЙСНЕННЯ ПЕРЕДАНИХ З ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ВИДАТКІВ З УТРИМАННЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

2.4 РОЗРАХУНОК ОСВІТНЬОЇ СУБВЕНЦІЇ

2.5 РОЗРАХУНОК МЕДИЧНОЇ СУБВЕНЦІЇ

III. РОЗРАХУНОК ВИДАТКІВ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

3.1 РОЗРАХУНОК ВИДАТКІВ НА УТРИМАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

3.2 РОЗРАХУНОК ВИДАТКІВ НА ОСВІТУ

3.3 РОЗРАХУНОК ВИДАТКІВ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я

3.4 РОЗРАХУНОК ВИДАТКІВ НА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ

3.5 РОЗРАХУНОК ВИДАТКІВ НА КУЛЬТУРУ І МИСТЕЦТВО

3.6 РОЗРАХУНОК ВИДАТКІВ НА ФІЗИЧНУ КУЛЬТУРУ ТА СПОРТ

3.7 ВИЗНАЧЕННЯ ІНШИХ ВИДАТКІВ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

3.8 ВИЗНАЧЕННЯ СУМИ КОШТІВ, ЩО ПЕРЕДАЮТЬСЯ ІЗ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ ДО БЮДЖЕТУ РОЗВИТКУ (СПЕЦІАЛЬНОГО ФОНДУ)

IV. БАЛАНС ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

V. ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

ВИСНОВОК

ПЕРЕДМОВА

Відповідно до Методики формування спроможних територіальних громад, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 № 214 «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад», **спроможні територіальні громади** – територіальні громади сіл (селищ, міст), які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Тобто спроможною територіальною громадою є така громада, в якій фінансові, інфраструктурні та кадрові ресурси є достатніми для вирішення її органами місцевого самоврядування питань місцевого значення, передбачених законодавством, в інтересах громади.

При формуванні перспективної об'єднаної територіальної громади важливим є попередній розрахунок її фінансової спроможності, який дозволить оцінити переваги та ризики такого об'єднання, визначити потребу в пошуку додаткових коштів та упорядкуванні видатків.

З метою надання консультативно-методичної допомоги працівникам органів місцевого самоврядування експертами Групи фінансового моніторингу Центрального офісу реформ при Мінрегіоні (за підтримки Програми «U-LEAD з Європою» та проекту SKL International) підготовлено Методичні рекомендації до порядку розрахунку фінансової спроможності перспективної об'єднаної територіальної громади.

Такий порядок розрахунку дасть можливість змодельювати бюджет перспективної громади, визначити необхідність аналізу резервів для збалансування доходів та видатків, а також спонукатиме до розгляду можливості збільшення кількості місцевих рад для об'єднання у фінансово спроможні громади.

I. ОСОБЛИВОСТІ ТА ПОРЯДОК РОЗРАХУНКУ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПЕРСПЕКТИВНИХ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Розрахунок фінансового результату бюджету перспективної об'єднаної територіальної громади (далі – ОТГ) варто проводити в умовах бюджетного законодавства 2018 року (оскільки в наступному бюджетному періоді можуть бути інші основні макропоказники та міжбюджетні взаємовідносини). Розрахований результат відобразить загальну фінансову спроможність бюджету перспективної ОТГ та надасть можливість громадам, що планують об'єднатися, розглянути переваги, потенційні ризики такого бюджету та опрацювати питання щодо пошуку резервів додаткових надходжень або можливої оптимізації видатків.

З метою спрощення процесу, варто здійснювати розрахунок показників загального фонду місцевого бюджету, оскільки спеціальний фонд має цільове призначення. Водночас, можна визначити обсяг субвенції на розвиток інфраструктури ОТГ як додатковий інструмент розвитку території.

Показники обсягу доходів та видатків загального фонду бюджету перспективної ОТГ розраховуються відповідно до бюджетного законодавства.

Для забезпечення збалансованості показники видатків загального фонду мають включати лише ті видатки, які фінансуються за рахунок власних доходів, базової дотації, додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я, освітньої та медичної субвенцій.

При проведенні розрахунків не варто враховувати видатки, які проводяться за рахунок інших джерел (інші трансферти з державного та місцевих бюджетів тощо), оскільки в дохідній частині не відображаються відповідні джерела надходжень, а тому балансування бюджету перспективної ОТГ буде не коректним. Крім того, не всі трансферти є стабільним джерелом відповідного бюджету.

При визначенні видатків загального фонду бюджету перспективної ОТГ необхідно дотримуватися норми Бюджетного кодексу України щодо забезпечення потреби у видатках на оплату праці та енергоносії. Тобто, якщо на даний час у районному бюджету існує певний дефіцит коштів на вищезазначені видатки, то при заповненні показників видатків бюджету перспективної ОТГ варто врахувати мінімально-необхідну потребу.

Невід'ємними факторами для аналізу результатів розрахунку є дані щодо кількості місцевих рад, що об'єднуються, чисельність їх населення, площа, щільність населення, кількість учнів та вихованців у закладах освіти, кількість бюджетних установ тощо.

У зв'язку з цим рекомендуємо застосовувати модель розрахунку бюджету перспективної ОТГ у наступній формі.

РОЗРАХУНОК ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПЕРСПЕКТИВНОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

з чисельністю населення _____ осіб та площею _____ кв. км.

(до складу якої входитимуть наступні місцеві ради: _____)

№	ПОКАЗНИКИ	КІЛЬКІСТЬ УСТАНОВ, ЯКІ РОЗТАШОВАНІ НА ТЕРИТОРІЇ	КІЛЬКІСТЬ УЧНІВ, ВИХОВАНЦІВ	ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ, ТИС. ГРН
1	Розрахунковий обсяг доходів загального фонду бюджету – всього (1.1+1.2-1.3+1.4+1.5+1.6), в тому числі:	-	-	
1.1	доходи відповідно до статті 64 та пункту 43-1 Розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України	-	-	
1.2	базова дотація	-	-	
1.3	реверсна дотація	-	-	
1.4	додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я	-	-	
1.5	освітня субвенція	-	-	
1.6	медична субвенція	-	-	
2	Розрахунковий обсяг видатків загального фонду бюджету – всього, в тому числі:	-	-	
2.1	органи місцевого самоврядування		-	
2.2	освіта – всього, в тому числі:			
	- освіта дошкільна			
	- освіта середня			
	- освіта позашкільна, спеціальна та інші заходи			
2.3	охорона здоров'я – всього, в тому числі:		-	
	- первинна медична допомога		-	
	- вторинна медична допомога		-	

ПРОДОВЖЕННЯ ТАБЛИЦІ “РОЗРАХУНОК ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПЕРСПЕКТИВНОЇ ОБ’ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ”

№	ПОКАЗНИКИ	КІЛЬКІСТЬ УСТАНОВ, ЯКІ РОЗТАШОВАНІ НА ТЕРИТОРІЇ	КІЛЬКІСТЬ УЧНІВ, ВИХОВАНЦІВ	ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ, ТИС. ГРН
	- інші заклади, програми		-	
2.4	соціальне забезпечення – всього, в тому числі:		-	
	- установи		-	
	- програми та заходи		-	
2.5	культура і мистецтво – всього, в тому числі:		-	
	- музеї та бібліотеки		-	
	- палаци і будинки культури, клуби та інші заклади клубного типу		-	
	- інші заклади, заходи та програми		-	
2.6	фізична культура і спорт – всього, в тому числі:		-	
	- установи		-	
	- програми та заходи		-	
2.7	інші видатки (дороги, ЖКГ, ЗМІ, інфраструктура тощо)	-	-	
2.8	кошти, що передаються із загального фонду до спеціального фонду (бюджету розвитку)	-	-	
3	Баланс (1-2)			

" - " - показник не зазначається.

Порядок розрахунку зазначених в таблиці показників наведено нижче.

II. РОЗРАХУНОК ДОХОДІВ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

2.1. РОЗРАХУНОК ВЛАСНИХ ДОХОДІВ

Власні доходи визначаються відповідно до переліку, зазначеного у статті 64 та пункту 43-1 Розділу VI «Прикінцевих та перехідних положень» Бюджетного кодексу України. Зокрема, необхідно обчислити **очікувану суму надходжень**, за такими податками та зборами (яка, як практика показує, має бути не менше обсягів відповідних податків та зборів, передбачених у розписі доходів на 2018 рік бюджетів місцевих рад, що планують об'єднатися):

- податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності, тис. грн;
- рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів (крім рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування), тис. грн;
- рентна плата за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення, тис. грн;
- рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення, тис. грн;
- рентна плата за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату, тис. грн (звертаємо увагу, що суми надходжень рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату варто врахувати, що відсоток зарахування даного податку для ОТГ складає 3%, тоді як для сільських/селищних рад до об'єднання - 1%);
- акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів, тис. грн;
- частина акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального, тис. грн (сума частини акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального (13,44%);
- податок на майно, у т.ч.:
 - податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, тис. грн;
 - плата за землю, тис. грн;
 - транспортний податок, тис. грн;
- єдиний податок, тис. грн;
- збір за місця для паркування транспортних засобів, тис. грн;
- туристичний збір, тис. грн;

- частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного місцевого бюджету, тис. грн;
- плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів, тис. грн;
- адміністративні штрафи та інші санкції, тис. грн;
- плата за ліцензії на певні види господарської діяльності та сертифікати, що видаються виконавчими органами місцевих рад і місцевими органами виконавчої влади, тис. грн;
- адміністративний збір за проведення державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, тис. грн;
- плата за надання інших адміністративних послуг, тис. грн;
- адміністративний збір за державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, тис. грн;
- плата за видачу ліцензій на провадження господарської діяльності з випуску та проведення лотерей, тис. грн;
- надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності, тис. грн;
- державне мито, тис. грн;
- орендна плата за водні об'єкти (їх частини), що надаються в користування на умовах оренди державними адміністраціями та місцевими радами, тис. грн;
- інші надходження, тис. грн;
- кошти від реалізації безхазяйного майна, тис. грн;
- надходження коштів від Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння (золото, платина, дорогоцінне каміння / срібло) , тис. грн тощо.

Крім того, необхідно зазначити прогнозу суму податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО), яка дорівнює 60% від загального обсягу податку, який планується отримати на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Дані зазначаються на підставі інформації, отриманої на запит до фінансових органів районних державних адміністрацій щодо **очікуваних надходжень ПДФО у 2018 році** на території відповідних місцевих рад, що планують об'єднатися.

Розрахунок у розрізі конкретного виду доходів здійснюється з урахуванням контингенту платників, а також особливостей об'єктів та бази оподаткування, ставки оподаткування, порядку обчислення, строків та порядку сплати податків чи зборів.

2.2. РОЗРАХУНОК БАЗОВОЇ/РЕВЕРСНОЇ ДОТАЦІЇ

Розрахунок обсягу базової/реверсної дотації здійснюється за механізмом, передбаченим статтею 99 Бюджетного кодексу України.

Для розрахунку базової чи реверсної дотації використовуються наступні показники:

- чисельність населення перспективної територіальної громади;
- надходження податку на доходи фізичних осіб за звітний період (в умовах законодавства 2018 року для розрахунку базової та реверсної дотацій використовується 60% суми ПДФО, що фактично надійшла у 2016 році від платників місцевих рад, що планують об'єднатися, обсяги яких отримуються на підставі запитів до органів Державної казначейської служби (далі – ДКС) або Державної фіскальної служби (далі – ДФС) (надходження ПДФО в ДКС та ДФС відображаються у 100% обсязі).
- індекс податкоспроможності, що є коефіцієнтом, який визначає рівень податкоспроможності відповідного місцевого бюджету у порівнянні з аналогічним середнім показником по всіх зведених місцевих бюджетах України у розрахунку на одну людину.

Механізм вирівнювання передбачає, що місцеві бюджети отримують базову дотацію, якщо рівень індексу податкоспроможності є нижчим значення 0,9 від середнього показника по Україні (у розмірі 80 відсотків суми, необхідної для досягнення значення індексу 0,9). Для місцевих бюджетів з індексом податкоспроможності від 0,9 до 1,1 вирівнювання не здійснюється (не надається базова і не перераховується реверсна дотація). Із бюджетів громад, в яких індекс податкоспроможності перевищує 1,1, вилучаються кошти до державного бюджету (реверсна дотація) в обсязі 50 відсотків від суми, що перевищує значення індексу податкоспроможності 1,1.

ПРИКЛАДИ РОЗРАХУНКУ БАЗОВОЇ І РЕВЕРСНОЇ ДОТАЦІЇ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ (НА 2018 РІК)

1. ВИХІДНІ ДАНІ ДЛЯ РОЗРАХУНКУ БАЗОВОЇ ДОТАЦІЇ

- населення перспективної ОТГ станом на 01.01.2017 – 9,450 тис. осіб;
- 60% ПДФО за 2016 рік, який надійшов від платників місцевих рад, що планують об'єднатися, – 5 153,6 тис. гривень;
- населення по всіх адміністративно-територіальних одиницях України станом на 01.01.2017 – 37 217,864 тис. осіб (константа);
- надходження 60% ПДФО за 2016 рік по всіх адміністративно-територіальних одиницях України – 54 027 326,4 тис. гривень (константа).

РОЗРАХУНОК БАЗОВОЇ ДОТАЦІЇ

1) ПДФО на 1 жителя по перспективній ОТГ:

	ПДФО, ТИС. ГРН	НАСЕЛЕННЯ, ТИС. ОСІБ	ПДФО НА 1 ЖИТЕЛЯ, ГРН
А	1	2	3 = 1 / 2
по Україні	54 027 326,4	37 217,864	1 451,65
по перспективній ОТГ	5 153,6	9,450	545,36

2) Індекс податкоспроможності = 545,36 грн на 1 особу / 1 451,65 грн на 1 особу = 0,376 (нижче 0,9 – передбачається базова дотація);

3) Обсяг базової дотації = (1 451,65 грн на 1 особу × 0,9 – 545,36 грн на 1 особу) × 0,8 × 9,450 тис. осіб = 5 754,1 тис. гривень.

2. ВИХІДНІ ДАНІ ДЛЯ РОЗРАХУНКУ РЕВЕРСНОЇ ДОТАЦІЇ

- населення перспективної ОТГ станом на 01.01.2017 – 7,536 тис. осіб;
- 60% ПДФО за 2016 рік, який надійшов від платників місцевих рад, що планують об'єднатися, – 16 496,2 тис. гривень;
- населення по всіх адміністративно-територіальних одиницях України станом на 01.01.2017 – 37 217,864 тис. осіб (константа);
- надходження 60% ПДФО за 2016 рік по всіх адміністративно-територіальних одиницях України – 54 027 326,4 тис. гривень (константа).

РОЗРАХУНОК РЕВЕРСНОЇ ДОТАЦІЇ

1) ПДФО на 1 жителя по перспективній ОТГ:

	ПДФО, ТИС. ГРН	НАСЕЛЕННЯ, ТИС. ОСІБ	ПДФО НА 1 ЖИТЕЛЯ, ГРН
А	1	2	3 = 1 / 2
по Україні	54 027 326,4	37 217,864	1 451,65
по перспективній ОТГ	16 496,2	7,536	2 188,99

2) Індекс податкоспроможності = 2 188,99 грн на 1 особу / 1 451,65 грн на 1 особу = 1,508 (перевищує 1,1 – передбачається реверсна дотація);

3) Обсяг реверсної дотації = (2 188,99 грн на 1 особу – 1 451,65 грн на 1 особу × 1,1) × 0,5 × 7,536 тис. осіб = 2 231,3 тис. гривень.

2.3. РОЗРАХУНОК ДОДАТКОВОЇ ДОТАЦІЇ НА ЗДІЙСНЕННЯ ПЕРЕДАНИХ З ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ВИДАТКІВ З УТРИМАННЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Відповідно до статті 103-6 Бюджетного кодексу України додаткова дотація на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я (далі – додаткова дотація) розподіляється між обласними бюджетами з урахуванням таких параметрів:

1) кількість населення;

2) надходження доходів місцевих бюджетів області, визначених пунктом 1 частини першої статей 64 і 66 Бюджетного кодексу України, за відповідний звітний період року, що передує плановому;

3) приведений індекс відносної податкоспроможності зведеного бюджету області.

Розподіл додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я здійснюється між місцевими бюджетами у порядку, визначеному обласними державними адміністраціями, та затверджується рішенням про обласний бюджет.

Тому розрахунок додаткової дотації для перспективної ОТГ має визначатися з врахуванням порядку, затвердженого відповідною обласною державною адміністрацією.

При цьому варто врахувати, що згідно із статтями 89 та 90 Бюджетного кодексу України видаткові повноваження, які реалізуються за рахунок додаткової дотації, **покладені на обласні, районні бюджети, бюджети міст обласного значення та об'єднаних територіальних**

громад. Отже при розрахунку фінансової спроможності перспективної ОТГ розмір додаткової дотації обов'язково повинен бути врахований, оскільки відсутність значення такого показника викривить результати розрахунку.

Для спрощення визначення її розміру можна скористатися механізмом, зазначеним у статті «Механізм розподілу додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я в областях: погляд експертів», з яким можна ознайомитися за посиланням: <http://decentralization.gov.ua/news/8790>.

2.4. РОЗРАХУНОК ОСВІТНЬОЇ СУБВЕНЦІЇ

Розрахунок освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам здійснюється відповідно до норм статі 103-2 Бюджетного кодексу України, постанови Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1088 «Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами».

Розподіл обсягу освітньої субвенції між місцевими бюджетами визначається на підставі:

- розрахункового показника фінансового нормативу бюджетної забезпеченості;
- контингента учнів усіх типів закладів загальної середньої освіти станом на 5 вересня року, що передує поточному бюджетному періоду (при плануванні субвенції на 2018 рік застосовується показник кількості учнів станом на 05.09.2016);
- контингента учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти станом на 1 січня року, що передує плановому бюджетному періоду, та контингента студентів станом на 1 жовтня року, що передує плановому бюджетному періоду;
- навчального плану;
- заробітної плати вчителя;
- коригуючих коефіцієнтів.

ДОВІДКОВО:

Терміни вживаються у такому значенні:

1) учні групи I – учні, які здобувають загальну середню освіту у денних загальноосвітніх школах, гімназіях, ліцеях, колегіумах, спеціалізованих школах, загальноосвітніх школах-інтернатах, гімназіях-інтернатах, ліцеях-інтернатах, колегіумах-інтернатах, спеціалізованих школах (школах-інтернатах), училищах фізичної культури і спорту (в тому числі олімпійського резерву), школах-інтернатах (ліцеях) з посиленою військово-фізичною підготовкою, санаторних школах-інтернатах, дитячих будинках (крім дитячих будинків сімейного типу), а також різних типах навчально-виховних комплексів та об'єднань, крім

учнів спеціальних класів зазначених навчальних закладів та учнів вечірніх (змінних) шкіл;

2) учні групи II – учні з особливими освітніми потребами, які здобувають загальну середню освіту у спеціальних закладах загальної середньої освіти, спеціальних школах-інтернатах (центрах), навчально-реабілітаційних центрах, спеціальних класах закладів загальної середньої освіти;

3) учні групи III – учні, які здобувають загальну середню освіту у вечірніх (змінних) школах;

4) учні групи IV – вихованці загальноосвітніх шкіл-інтернатів, гімназій-інтернатів, ліцеїв-інтернатів, колегіумів-інтернатів, спеціалізованих шкіл (шкіл-інтернатів), училищ фізичної культури і спорту (в тому числі олімпійського резерву), шкіл-інтернатів (ліцеїв) з посиленою військово-фізичною підготовкою, санаторних шкіл-інтернатів, дитячих будинків (крім дитячих будинків сімейного типу), крім учнів, що приходять на навчання;

5) учні групи V – вихованці спеціальних закладів загальної середньої освіти, спеціальних шкіл-інтернатів (центрів), навчально-реабілітаційних центрів, крім учнів, що приходять на навчання;

6) учні, студенти групи VI – учні, які здобувають повну загальну середню освіту у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, та студенти, які навчаються за державним та регіональним замовленням і здобувають повну загальну середню освіту у державних закладах вищої освіти (перелік яких визначений у додатку № 10 до Закону України "Про Державний бюджет України на 2018 рік" та фінансове забезпечення яких з 1 січня 2018 р. здійснюватиметься з місцевих бюджетів) та комунальних закладах вищої освіти.

7) навчальний план – середня кількість академічних годин на тиждень, що передбачена типовими навчальними планами для відповідних типів закладів загальної середньої освіти;

8) заробітна плата вчителя – середній (розрахунковий) розмір заробітної плати вчителя закладів загальної середньої освіти з нарахуваннями на плановий бюджетний період.

Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості одного учня обраховується таким чином:

$$H_0 = \frac{1}{P_{HK_{MOP}}} \times NP_{1-4} \times \frac{1}{18} \times ЗП$$

де **NP1-4** – навчальний план для учнів групи I, які здобувають освіту I ступеня (1–4 класи);

- **ЗП** – заробітна плата вчителя;

- **P_{HK_{MOP}}** – розрахункова наповнюваність класів учнями групи I для бюджетів міст обласного значення – обласних центрів та м. Києва.

На 2018 рік розмір фінансового нормативу складає 6459 грн (1/27 уч. в 1 кл. * 25 год. / 18 год на 1 ставку * 125563 грн)

Розрахункова наповнюваність класів (далі – РНК) становить:

1) класів учнями групи I для:

- бюджетів міст обласного значення – обласних центрів та м. Києва – 27;
- бюджетів міст обласного значення, що не є обласними центрами, – 25;
- обласних бюджетів – 20;
- районних бюджетів та бюджетів об'єднаних територіальних громад, що утворюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, з урахуванням щільності учнів закладів загальної середньої освіти та відсотка населення, що проживає в сільській місцевості, – згідно із таблицею:

ЩІЛЬНІСТЬ УЧНІВ	ВІДСОТОК НАСЕЛЕННЯ, ЩО ПРОЖИВАЄ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ								
	ВІД 0 ДО 25	ВІД 25 ДО 46	ВІД 46 ДО 57	ВІД 57 ДО 64	ВІД 64 ДО 67	ВІД 67 ДО 75	ВІД 75 ДО 89	ВІД 89 ДО 100	100
Від 0 до 1,3	13,5	11,5	11,5	11,5	11	10,5	10	10	10
Від 1,3 до 1,5	13,5	13,5	13,5	13	12	11,5	11,5	11	11
Від 1,5 до 2,2	15	15	14	13	13	12,5	12	11,5	11
Від 2,2 до 2,6	15	15	14	14	13,5	12,5	12	11,5	11,5
Від 2,6 до 3,6	17	16	15	14	13,5	13	12,5	12,5	12
Від 3,6 до 3,7	19	16	15,5	14	13,5	13	12,5	12,5	12
Від 3,7 до 9,4	19	17	16,5	15	14	14	14	14	13
9,4 і більше	20,5	18	18	17,5	15	15	15	15	14,5

2) класів учнями групи II для всіх місцевих бюджетів, яким передбачається освітня субвенція, – 9;

3) класів учнями групи III для бюджетів міст обласного значення та м. Києва – 19, для бюджетів районів та об'єднаних територіальних громад, що утворюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, – 11.

4) виховних груп учнями групи IV для усіх місцевих бюджетів, яким передбачається освітня субвенція, – 20;

5) виховних груп учнями групи V для усіх місцевих бюджетів, яким передбачається освітня

субвенція, – 5;

б) груп учнями, студентами групи VI, які здобувають загальну середню освіту у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, для обласних бюджетів, бюджетів міст обласного значення – обласних центрів та м. Києва та груп студентами групи VI, які здобувають загальну середню освіту у закладах вищої освіти, для обласних бюджетів та м. Києва – 23.

Перегляд розрахункової наповнюваності класів та відповідних коефіцієнтів приведення здійснюється раз на три роки на підставі результатів аналізу показників мережі (класів, учнів) закладів загальної середньої освіти.

Формула розрахунку освітньої субвенції є досить великою, але ми спробуємо розібратися з її алгоритмом на простому прикладі.

Зокрема, розрахуємо в умовах бюджетного законодавства 2018 року **обсяг освітньої субвенції з державного бюджету для бюджету перспективної ОТГ**, на території якої розміщені навчальні заклади 1 групи (школи), виходячи з наступних даних.

ПРИКЛАД РОЗРАХУНКУ ОСВІТНЬОЇ СУБВЕНЦІЇ

№	НАЗВА ПОКАЗНИКА	ЗМІННІ ДАНІ ПЕРСПЕКТИВНОЇ ОТГ	СТАЛІ ПОКАЗНИКИ (КОНСТАНТА)	РОЗРАХУНКОВІ ПОКАЗНИКИ	ЗНАЧЕННЯ РОЗРАХУНКОВИХ ПОКАЗНИКІВ
1	Учні 1-4 класів	1 080	-	-	-
2	Учні 5-9 класів	1 221	-	-	-
3	Учні 10-11 класів	201	-	-	-
4	Всі учні		-	1080+1221+201	2 502
5	% сільського населення	6,38	-	-	-
6	Щільність учнів	28,27	-	-	-
7	Категорія РНК % сільського населення	-	0 - 25	-	-
8	Категорія РНК щільності учнів	-	9,4	-	-
9	РНК (розрахункова наповненість класів)	-	-	визначається по таблиці	20,5

продовження таблиці “Приклад розрахунку освітньої субвенції”

№	НАЗВА ПОКАЗНИКА	ЗМІННІ ДАНІ ПЕРСПЕКТИВНОЇ ОТГ	СТАЛІ ПОКАЗНИКИ (КОНСТАНТА)	РОЗРАХУНКОВІ ПОКАЗНИКИ	ЗНАЧЕННЯ РОЗРАХУНКОВИХ ПОКАЗНИКІВ
10	Розрахункові класи 1-4	-	-	1080/20,5	53
11	Розрахункові класи 5-9	-	-	1221/20,5	60
12	Розрахункові класи 10-11	-	-	201/20,5	10
13	Навчальні плани 1-4	-	25	-	-
14	Навчальні плани 5-9	-	34	-	-
15	Навчальні плани 10-11	-	38	-	-
16	Ставки вчителів 1-4 класів	-	-	53 кл. * НП 25 год. / 18 год. на 1 ставку	73,61
17	Ставки вчителів 5-9 класів	-	-	60 кл. * НП 34 год. / 18 год. на 1 ставку	113,34
18	Ставки вчителів 10-11 класів	-	-	10 кл. * НП 38 год. / 18 год. на 1 ставку	21,11
19	Річна заробітна плата вчителя, тис. грн	-	125,563	-	-
20	Річна заробітна плата іншого педперсоналу, що не проводить уроки, на 1 учня у неміських школах (у міських школах цей показник складає 1,284 тис. грн), тис. грн	-	3,128	-	-
21	Заробітна плата вчителів, тис. грн	-	-	всі ставки 208,06 * 125,563	26 124,6
22	Заробітна плата всього педперсоналу, тис. грн	-	-	(1 + 0,25 * % гірських учнів) * з/пл вчителів 26124,6 + всі учні 2502 * 3,128	33 950,8

продовження таблиці “Приклад розрахунку освітньої субвенції”

№	НАЗВА ПОКАЗНИКА	ЗМІННІ ДАНІ ПЕРСПЕКТИВНОЇ ОТГ	СТАЛІ ПОКАЗНИКИ (КОНСТАНТА)	РОЗРАХУНКОВІ ПОКАЗНИКИ	ЗНАЧЕННЯ РОЗРАХУНКОВИХ ПОКАЗНИКІВ
23	Учні 1-11 класів інклюзивної освіти	7	-	-	-
24	Кількість класів інклюзивної освіти	7	-	-	-
25	Річна заробітна плата асистента вчителя у інклюзивному класі, тис. грн	-	62,78	-	-
26	Субвенція на інклюзивну освіту, тис. грн	-	-	інклюзивні класи 7* з/пл асистента 62,78	439,5
27	Освітня субвенція, тис. грн	-	-	33950,8 + 439,5	34 390,3

Варто зазначити, що **дані** для перспективної ОТГ обліковуються відділами (управліннями) освіти РДА або міських рад, закладами освіти **за статистичними формами**: 1) Звіт денного загальноосвітнього навчального закладу; 2) Зведений звіт денних загальноосвітніх навчальних закладів; 3) Звіт про кількість дітей шкільного віку; 4) №ЗНЗ – 2 «Звіт вечірньої (змінної) школи»; 5) №ЗВ – 1 «Зведений звіт вечірніх (змінних) шкіл» тощо.

2.5. РОЗРАХУНОК МЕДИЧНОЇ СУБВЕНЦІЇ

Розрахунок медичної субвенції з державного бюджету здійснюється відповідно до норм статі 103-4 Бюджетного кодексу України, постанови Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 № 618 «Про затвердження формули розподілу обсягу медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам».

Зокрема, показник обсягу медичної субвенції для зведеного бюджету міста обласного значення та об'єднаної територіальної громади*, району та об'єднаної територіальної громади** ($V_{zm(r)i}$) визначається за формулою:

$$V_{zm(r)i} = (H_{zm(r)i} \times K_{zm(r)3} \times (N_i - N_{wm(r)i} \times K_{zm(r)5}) \times (1 - \lambda + \lambda \times K_{zi2})) \times K_{zex(mr)} + V_{zgi} + S_{pci} + V_{zyi}$$

ДОВІДКОВО:

* Об'єднані територіальні громади, які добровільно об'єдналися на базі міст обласного значення, з поширенням на них коригуючих коефіцієнтів, які передбачені у формулі розподілу обсягу медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам для бюджетів міст обласного значення, у розрахунку на одну особу з урахуванням кількості наявного населення України на 1 січня року, що передує плановому.

**Об'єднані територіальні громади, які добровільно об'єдналися на базі районів, з поширенням на них коригуючих коефіцієнтів, які передбачені у формулі розподілу обсягу медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам для бюджетів районів, у розрахунку на одну особу з урахуванням кількості наявного населення України на 1 січня року, що передує плановому.

Розглянемо розрахунок медичної субвенції для перспективної об'єднаної територіальної громади на прикладі.

ПРИКЛАД РОЗРАХУНКУ МЕДИЧНОЇ СУБВЕНЦІЇ

№	НАЗВА ПОКАЗНИКА	ПОЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА	ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА ВІДПОВІДНО ДО БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВАНА 2018 РІК	ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА ВІДПОВІДНО ДО ТЕРИТОРІЇ ПЕРСПЕКТИВНОЇ ОТГ
1	фінансовий норматив бюджетної забезпеченості медичної субвенції для зведеного бюджету міста обласного значення та об'єднаної територіальної громади*, району та об'єднаної територіальної громади**, грн	$H_{zm(r)i}$	744,7265345817	744,7265345817
2	коефіцієнт диференціації рівня витрат на одного жителя (місто обласного значення - 1,065; район - 0,934), визначений як середнє співвідношення рівнів видатків зведених бюджетів міст обласного значення та об'єднаних територіальних громад*, районів та об'єднаних територіальних громад** за даними зведення місцевих бюджетів з урахуванням розмежування видатків між бюджетами згідно з главою 13 Бюджетного кодексу України	$K_{zm(r)3}$	для бюджетів громад, які входять до складу міста обласного значення проставляємо значення 1,06522805300117 , а для бюджетів громад, що входять до складу району - 0,933617897254068	0,9336178973

продовження таблиці “Приклад розрахунку медичної субвенції”

№	НАЗВА ПОКАЗНИКА	ПОЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА	ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА ВІДПОВІДНО ДО БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВАНА 2018 РІК	ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА ВІДПОВІДНО ДО ТЕРИТОРІЇ ПЕРСПЕКТИВНОЇ ОТГ
3	чисельність наявного населення відповідної адміністративно-територіальної одиниці станом на 1 січня року, що передує планованому, тис. осіб	Ni	–	12,464
4	чисельність наявного населення міста обласного значення та об'єднаної територіальної громади*, району та об'єднаної територіальної громади**, яке частково обслуговується закладами охорони здоров'я Державного управління справами , що забезпечують здійснення загальнодержавних функцій, станом на 1 січня року, що передує планованому, тис. осіб	Nwm(r)i	–	0
5	коефіцієнт коригування чисельності наявного населення адміністративно-територіальної одиниці, якому медична допомога частково надається відомчими закладами охорони здоров'я, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету	Kzm(r)5	0,5	0,5
6	коефіцієнт рівня застосування впливу вікової структури населення	λ	0,5	0,5
7	коефіцієнт відносної вартості витрат на надання медичних послуг залежно від статеві та вікової структури населення адміністративно-територіальної одиниці, обчислений згідно з офіційними рекомендаціями ВООЗ на основі еквівалентних одиниць надання медичної допомоги одній особі залежно від віку і статі	Kzi2	–	0,934702852

продовження таблиці “Приклад розрахунку медичної субвенції”

№	НАЗВА ПОКАЗНИКА	ПОЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА	ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА ВІДПОВІДНО ДО БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА НА 2018 РІК	ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА ВІДПОВІДНО ДО ТЕРИТОРІЇ ПЕРСПЕКТИВНОЇ ОТГ
8	коефіцієнт коригування частки обсягу медичної субвенції для місцевих бюджетів, який застосовується для визначення обсягу медичної субвенції для бюджетів міст обласного значення та об'єднаних територіальних громад*, районів та об'єднаних територіальних громад** для надання первинної та вторинної медичної допомоги	Kzex(mr)	Для бюджетів міст обласного значення Kzex(m) дорівнює 0,8403616 , для бюджетів районів Kzex(r) - 0,8731076	0,8731076
9	Обсяг медичної субвенції для місцевого бюджету згідно із Законом України “Про статус гірських населених пунктів в Україні” , визначений за окремим розрахунком, тис. грн	Vzgi	оскільки алгоритму розрахунку даного показника в постанові КМУ від 19.08.2015 № 618 не зазначено, можна лише дуже орієнтовно розрахувати величину, виходячи із суми коштів, яку Міністерство фінансів України врахувало у формулі для району, в якому знаходиться гірський населений пункт, чисельності населення району і перспективної об'єднаної територіальної громади	сума медичної субвенції, що враховує статус гірських населених пунктів району - 891,9 тис. грн , населення району - 143,442 тис. осіб
10	Цільові видатки на надання первинної медичної допомоги, тис. грн	S pc	оскільки алгоритму розрахунку даного показника не зазначено, можна лише дуже орієнтовно розрахувати величину, виходячи із середньо українського показника цільових видатків на надання первинної медичної допомоги на 1 жителя (134,04454298 грн) та чисельності населення перспективної об'єднаної територіальної громади	1670,73118

продовження таблиці “Приклад розрахунку медичної субвенції”

№	НАЗВА ПОКАЗНИКА	ПОЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА	ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА ВІДПОВІДНО ДО БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВАНА 2018 РІК	ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА ВІДПОВІДНО ДО ТЕРИТОРІЇ ПЕРСПЕКТИВНОЇ ОТГ
11	Показник обсягу медичної субвенції для місцевих бюджетів, що передається до відповідних місцевих бюджетів (переадресування витрат) у зв'язку з відсутністю (недостатністю) мережі бюджетних установ на підставі спільних рішень і договорів органів місцевого самоврядування, тис. грн	V zyі	–	0
12	Обсяг медичної субвенції для перспективної об'єднаної територіальної громади, тис. грн	(Vzm(r)i)	$Vzm(r)i = (Hm(r)i \times Kzm(r)3 \times (Ni - Nwm(r)i \times Kzm(r)5) \times (1 - \lambda + \lambda \times Kzi2)) \times Kzex(mr) + Vzgi + S pc + V zyі$ $Vzm(r)i = (744,7 * 0,934 * (12,464 - 0 * 0,5) * (1 - 0,5 + 0,5 * 0,935)) * 0,873 + (891,9 / 143,442 * 12,464) + (12,464 * 134,04) + 0 = 9067,6 \text{ тис. грн}$ (розрахунки проведені без округлення складових)	9067,6

Крім цього, **бюджетам адміністративно-територіальних одиниць, комунальні заклади охорони здоров'я яких до 01.07.2018 не уклали договори про медичне обслуговування населення** за програмою державні гарантії медичного обслуговування населення для первинної медичної допомоги, треба врахувати в дохідній та видатковій частині бюджету обсяги розподілу медичної субвенції на III квартал поточного року відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.06.2018 № 420-р «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству охорони здоров'я на 2018 рік, та розподіл медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам між бюджетами міст обласного значення, районними бюджетами та бюджетами об'єднаних територіальних громад», про яке зазначено за посиланням: <https://decentralization.gov.ua/news/9087>.

В подальшому також необхідно буде врахувати такі ж обсяги медичної субвенції на VI квартал 2018 року, що розподілятимуться Кабінетом Міністрів України.

При цьому, варто скорегувати обсяги виділеної медичної субвенції на населення перспективної територіальної громади, оскільки місцевий бюджет, якому спрямовується вона, може фінансувати заклад охорони здоров'я з надання первинної медичної допомоги, що обслуговує не лише жителів перспективної ОТГ.

III. РОЗРАХУНОК ВИДАТКІВ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

3.1. РОЗРАХУНОК ВИДАТКІВ НА УТРИМАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Обсяг видатків на утримання органів місцевого самоврядування розраховується на підставі змодельованої структури та штатного розпису майбутньої громади. Брати за приклад відповідні видатки в уже існуючих ОТГ варто лише після детального їх аналізу, оскільки на даний час є багато ОТГ, у яких при однаковій чисельності населення видатки на утримання органу місцевого самоврядування відрізняються вдвічі.

Наводимо приклад проведених нами розрахунків цих видатків, які здійсненні на підставі середніх касових видатків по 366 ОТГ за підсумками виконання місцевих бюджетів за 2017 рік та з урахуванням чисельності населення.

ПРИКЛАД РОЗРАХУНКУ ВИДАТКІВ НА ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ВИХОДЯЧИ ІЗ СЕРЕДНІХ КАСОВИХ ВИДАТКІВ ПО 366 ОТГ (ЗА ПІДСУМКАМИ 2017 РОКУ) ТА ЧИСЕЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ

НАПРЯМ ВИДАТКІВ	ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА НА 2018 РІК
Органи місцевого самоврядування	при населенні до 5 тис. осіб – 3025 тис. грн;
	від 5 (включно) – до 10 тис. осіб – 4830 тис. грн;
	від 10 (включно) – до 15 тис. осіб – 7625 тис. грн;
	від 15 (включно) – до 20 тис. осіб – 9580 тис. грн;
	від 20 (включно) – до 30 тис. осіб – 11875 тис. грн;
	від 30 (включно) – до 40 тис. осіб – 13650 тис. грн;
	від 40 (включно) та більше – 42560 тис. гривень.

Вищезазначені обсяги видатків можна корегувати, але завищення їх може негативно вплинути на балансування бюджету перспективної ОТГ.

3.2. РОЗРАХУНОК ВИДАТКІВ НА ОСВІТУ

Видатки перспективної ОТГ на освіту (загальний фонд) формуються як сума наступних показників:

- **Планові видатки на дошкільну освіту, тис.грн**
сума планових видатків за кодом ТПТВКМБ/ТКВКБМС 1010 із розпису місцевого бюджету, з якого на наданий час утримуються заклади, що надають відповідні послуги для дітей перспективної територіальної громади, розділена на загальну кількість дітей, що його відвідують та помножена на кількість дітей, що його відвідують із перспективної громади;
- **Планові видатки на загальну середню освіту, тис.грн**
частина планових видатків за кодами ТПТВКМБ/ТКВКБМС 1020, 1030, 1040, 1050, 1070, 1080 із розпису місцевого бюджету, з якого на наданий час утримуються ці заклади, що розташовані на території перспективної ОТГ та надають відповідні послуги її дітям;
- **Планові видатки на позашкільну освіту, тис.грн**
сума планових видатків за кодом ТПТВКМБ/ТКВКБМС 1090 із розпису місцевого бюджету, з якого на наданий час утримується позашкільний заклад з надання відповідних послуг, розділена на загальну кількість дітей, що його відвідують, та помножена на кількість дітей, що його відвідують із перспективної ОТГ;
- **Планові видатки на інші заклади та заходи у сфері освіти, тис.грн**
сума планових видатків за іншими кодами ТПТВКМБ/ТКВКБМС 1000 із розпису місцевого бюджету, з якого на наданий час фінансуються такі видатки в частині обслуговування населення ОТГ;
- **Планові видатки на спеціальну освіту, що надаються школами естетичного виховання, тис.грн**
сума планових видатків за кодом ТПТВКМБ/ТКВКБМС 1100 із розпису місцевого бюджету, з якого на наданий час утримується заклад, що надає відповідні послуги, розділена на загальну кількість дітей, що його відвідують, та помножена на кількість дітей, що його відвідують із перспективної громади.

Варто зазначити, що дані обліковуються у відділах освіти районних державних адміністрацій чи структурних підрозділах з питань освіти (за наявності) місцевих радах.

3.3. РОЗРАХУНОК ВИДАТКІВ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я

Видатки на охорону здоров'я (загальний фонд) формуються як сума наступних показників:

- **Планові видатки на утримання в 2018 р. закладів первинної медичної допомоги, з урахування додатково виділених обсягів медичної субвенції на зазначені цілі відповідно до розпоряджень Кабінету Міністрів України, тис.грн**
частина планових видатків за кодом ТПТВКМБ/ТКВКБМС 2110 із розпису місцевого бюджету, з якого на наданий час утримуються заклади з надання первинної медичної

допомоги, в тому числі для жителів перспективної ОТГ, (включаються кошти на утримання закладів, що розташовані на території ОТГ, а також скореговані на чисельність населення ОТГ видатки на фінансування установ, які обслуговують жителів громади);

- **Планові видатки на утримання закладів вторинної медичної допомоги, тис.грн**
сума планових видатків за кодами ТПТВКМБ/ТКВКБМС 2010, 2030, 2080, 2100 із розпису місцевого бюджету, з якого на наданий час утримуються заклади з надання вторинної медичної допомоги, в тому числі для жителів перспективної ОТГ, розділена на загальну чисельність населення, що обслуговується закладом (наприклад, району), та помножена на чисельність населення перспективної ОТГ;
- **Планові видатки на інші заклади, програми у сфері охорони здоров'я, тис.грн**
сума планових видатків за іншими кодами ТПТВКМБ/ТКВКБМС 2000 із розпису місцевого бюджету, з якого на наданий час утримуються ці заклади та фінансуються програми в частині обслуговування населення ОТГ.

Варто зазначити, що дані обліковуються в центральних районних лікарнях або в міських лікарнях та контролюються районними державними адміністраціями чи структурними підрозділами з питань охорони здоров'я органів місцевих рад.

3.4. РОЗРАХУНОК ВИДАТКІВ НА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Видатки на соціальне забезпечення населення (загальний фонд) формуються як сума наступних показників:

- **Планові видатки на забезпечення соціальними послугами громадян, які не здатні до самообслуговування, тис.грн**
сума планових видатків за кодом ТПТВКМБ/ТКВКБМС 3104 із розпису місцевого бюджету, з якого на наданий час утримується заклад з надання відповідних послуг, в тому числі для жителів перспективної територіальної громади, розділена на загальну кількість громадян, що ним обслуговується, та помножена на кількість громадян, що ним обслуговуються із перспективної громади;
- **Планові видатки на інші заклади та соціальні програми, тис.грн**
частина суми видатків за іншими кодами ТПТВКМБ/ТКВКБМС 3000 із розпису місцевого бюджету, з якого фінансуються відповідні видатки з обслуговування населення перспективної ОТГ, при необхідності скорегована на населення.
В громадах з невеликою кількістю мешканців варто проаналізувати доцільність створення центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді як окремої юридичної особи чи утримання 1 спеціаліста у штаті апарату місцевої ради з відповідними обов'язками.

Варто зазначити, що дані обліковуються в управліннях праці та соціального захисту населення та відділах з питань сім'ї і молоді районних державних адміністрацій або в місцевих радах.

3.5. РОЗРАХУНОК ВИДАТКІВ НА КУЛЬТУРУ ТА МИСТЕЦТВО

Видатки на культуру і мистецтво (загальний фонд) формуються як сума наступних показників:

- **Планові видатки на музеї та бібліотеки, тис.грн**

частина планових видатків за кодами ТПТВКМБ/ТКВКБМС 4030, 4040 із розпису місцевого бюджету, з якого на наданий час утримуються ці заклади, (включаються кошти на утримання закладів, що розташовані на території ОТГ, та скореговані на чисельність населення ОТГ видатки на фінансування установ, які обслуговують жителів громад)

- **Планові видатки на палаци і будинки культури, клуби та інші заклади клубного типу, тис.грн**

якщо клубні заклади є комунальною власністю громад, що об'єднуються і фінансуються із бюджету, то необхідно врахувати суми розпису за ТПТВКМБ/ТКВКБМС 4060, в іншому випадку необхідно зазначити частину планових видатків за кодом ТПТВКМБ/ТКВКБМС 4060 із розпису місцевого бюджету, з якого на наданий час утримуються ці заклади, що розташовані на території ОТГ або обслуговують населення ОТГ;

- **Планові видатки на інші заклади та програми в сфері культури, тис.грн**

сума планових видатків за кодом ТПТВКМБ/ТКВКБМС 4080 із розпису бюджетів громад, що об'єднуються, а також, при необхідності, частина суми видатків за іншими кодами ТПТВКМБ/ТКВКБМС 4000 іншого місцевого бюджету, за рахунок яких надаються послуги населенню перспективної ОТГ, яка розраховується шляхом ділення суми видатків на загальну чисельність обслуговуючого населення (наприклад району) та множиться на кількість жителів перспективної ОТГ.

Варто зазначити, що дані обліковуються у відділах культури районних державних адміністрацій або структурних підрозділах з питань культури (за наявності) місцевих радах.

3.6. РОЗРАХУНОК ВИДАТКІВ НА ФІЗИЧНУ КУЛЬТУРУ ТА СПОРТ

Видатки на фізичну культуру та спорт (загальний фонд) формуються як сума наступних показників:

- **Планові видатки на утримання чи фінансову підтримку спортивних дитячих шкіл, тис.грн**

сума планових видатків за кодами ТПТВКМБ/ТКВКБМС 5031, 5032 із розпису місцевого бюджету, з якого на наданий час утримуються відповідні заклади, розділена на загальну кількість дітей, що його відвідують, та помножена на кількість дітей, що його відвідують із перспективної громади;

- **Планові видатки на проведення спортивних заходів і реалізацію програм спортивного напрямку, тис.грн**

суми планових видатків за іншими кодами ТПТВКМБ/ТКВКБМС 5000 із розпису місцевого

бюджету, з якого фінансуються відповідні видатки в частині обслуговування населення перспективної ОТГ, при необхідності скорегована на населення.

Дані обліковуються у структурних підрозділах з питань освіти, а також з питань спорту районних державних адміністрацій або місцевих рад (за наявності).

3.7. ВИЗНАЧЕННЯ ІНШИХ ВИДАТКІВ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

Інші видатки (поточний ремонт доріг, ЖКГ, утримання пожежної частини, місцеві ЗМІ, тощо) формуються як сума видатків за кодами ТПТВКМБ/ТКВКБМС 6000,7000 8000 і т.д., що відносяться за бюджетним законодавством до загального фонду місцевих бюджетів, із розписів місцевих бюджетів рад, що об'єднуються.

Дані обліковуються безпосередньо в радах, що об'єднуються.

3.8. ВИЗНАЧЕННЯ СУМИ КОШТІВ, ЩО ПЕРЕДАЮТЬСЯ ІЗ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ ДО БЮДЖЕТУ РОЗВИТКУ (СПЕЦІАЛЬНОГО ФОНДУ)

Кошти, що передаються із загального фонду до бюджету розвитку (спеціального фонду) формуються як сума джерел фінансування за кодом класифікації фінансування бюджету за типом кредитора 208400 із розписів бюджетів місцевих рад, що об'єднуються.

Дані обліковуються безпосередньо в радах, що об'єднуються.

IV. БАЛАНС ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

Після визначення показників необхідно розрахувати:

- загальний обсяг доходів загального фонду бюджету перспективної ОТГ (власні доходи + базова дотація - реверсна дотація + додаткова дотація + освітня субвенція + медична субвенція);
- загальний обсяг видатків загального фонду бюджету перспективної ОТГ (всі показники видатків складаються);
- баланс розрахунку (різниця між доходами та видатками).

Примітка. Форма таблиці з розрахунку фінансової спроможності перспективної ОТГ зазначена на сторінці 6-7 цих методичних рекомендацій.

В залежності від значення величини балансу можна буде зробити наступні **висновки**:

- **обсяг доходів дорівнює загальному обсягу видатків або перевищує видатки**
«Перспективна ОТГ забезпечена фінансовим ресурсом для виконання своїх видаткових повноважень та має потенціал для розвитку»
- **загальний обсяг видатків перевищує обсяг доходів (наприклад, до 10%):**
«Перспективна ОТГ забезпечена фінансовим ресурсом для виконання своїх видаткових повноважень, але варто звернути увагу на структуру бюджету з метою пошуку шляхів його збалансування (переглянути доцільність проведення непершочергових видатків, повноваження працівників, рівня використання площ закладів, можливості залучення додаткових джерел доходів, тощо».
- **загальний обсяг видатків перевищує обсяг доходів (наприклад, більше ніж на 10%):**
«Формування бюджету такої перспективної ОТГ потребує аналізу можливих заходів з оптимізації видатків (енергоефективність, раціональне використання площ закладів, тощо) та залучення додаткових джерел доходів (інвентаризація земель, детінізація виплати заробітної плати, створення умов для залучення інвесторів, участь у конкурсах проектів програм розвитку за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку та міжнародних грантів тощо)».

V. ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Додатково можна визначити розмір державної фінансової підтримки, який би отримала перспективна ОТГ у 2018 році.

Обсяг субвенції на формування інфраструктури ОТГ обраховується виходячи з параметрів, які зазначені у постанові Кабінету Міністрів України від 16.03.2016 № 200 (а саме, площа і чисельність сільського населення) та загального обсягу субвенції, передбаченого у державному бюджеті на 2018 рік.

Розподіл субвенції між місцевими бюджетами здійснюється за такою формулою:

$$V_i = V_o \times (X_i/X + Y_i/Y)/2$$

де V_i - обсяг субвенції об'єднаної територіальної громади;

V_o - загальний обсяг субвенції (на 2018 рік – 1,9 млрд грн);

X_i - кількість сільського населення об'єднаної громади;

X - кількість сільського населення всіх об'єднаних територіальних громад;

Y_i - площа території об'єднаної територіальної громади;

Y - площа територій усіх об'єднаних територіальних громад.

Варто зазначити, що розподіл обсягу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад у 2018 році затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.04.2018 № 201-р.

Відповідно до зазначеного документу кількість сільського населення громад, які вийшли у 2018 році на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом складає 3546599 осіб, а площа їх території – 164189,04 кв. кілометрів. При розрахунку зазначені показники мають збільшуватися на показники чисельності населення та площі перспективної територіальної громади.

ВИСНОВОК

Запропонований порядок розрахунку фінансової спроможності перспективної ОТГ носить рекомендаційний характер, а його результат не варто сприймати як догму при прийнятті рішення про об'єднання.

Проте, якщо результат фінансового розрахунку перспективної ОТГ буде відображати значний дефіцит бюджету (в умовах бюджетного законодавства 2018 року), особливо у разі створення ОТГ із невеликою чисельністю населення, то варто здійснити інші розрахунки та змоделювати різні варіанти створення фінансово спроможної ОТГ (можливо, більш укрупненої за чисельністю населення та площею).

У результаті добровільного об'єднання територіальних громад має бути створена спроможна об'єднана територіальна громада, що здатна за наявності власних ресурсів (кадрових, фінансових, економічних тощо) забезпечити розвиток території, якісне надання соціальних послуг та сприяти зростанню добробуту мешканців громади.

